

Przegląd polskich opracowań naukowych

Elżbieta Darmorost, *Ustawa o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Komentarz*, seria Komentarze praktyczne LexisNexis, Prawo administracyjne, LexisNexis, Warszawa 2014, ss. 100, ISBN 978-83-278-0592-8.

Publikacja w formie komentarza stanowi najnowsze na polskim rynku wydawniczym opracowanie poddające analizie Ustawę z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Regulacja ta jest jedną z najstarszych ustaw w polskim porządku prawnym i była wielokrotnie nowelizowana. Podjęta problematyka ma doniosły wymiar, obejmuje bowiem sprawy wymagające swobodnego podejścia ustawodawcy do obywatela ze względu na to, że dotyczy praktycznie każdej osoby i ma zastosowanie w szczególnym okresie jej życia, w sytuacji, kiedy żegna się z najbliższymi bądź sama podejmuje decyzje odnoszące się do pochówku bądź przeznaczenia zwłok. Na opracowanie składa się tekst ustawy z nowatorskim omówieniem rozwiązań prawnych, zwłaszcza tych budzących wątpliwości interpretacyjne, oraz próba przybliżenia treści regulacji na podstawie wykładni językowej i systemowej tekstu prawnego. Ponadto publikacja zawiera aktualne orzecznictwo i bibliografię.

Biorąc pod uwagę całokształt regulacji składającej się z 24 artykułów, w komentarzu omówiono szczegółowo zasady zakładania, rozszerzania, utrzymywania i zamykania cmentarzy oraz ich rodzaje, przy uwzględnieniu właściwych organów w tym zakresie. Przedstawiono problematykę wyposażania i spełniania określonych wymagań przez cmentarz, warunki dopuszczalności cmentarza: na inny cel oraz ponownego użycia grobu. Ponadto warunki działań i procedur, jakie należy podjąć w zakresie: przyjęcia zwłok do pochowania i zakazu dyskryminacji ze względu na wyznanie, chowania zwłok, sposobów i osób uprawnionych do ustalenia zgonu i jego przyczyn, pochówku zwłok, oraz problematykę transportu i ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Wskazano działania organów sprawujących nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy oraz przepisy o charakterze karnym, wyłączenia obowiązywania ustawy, przepisy przejściowe i końcowe.

Publikacja uwzględnia zmiany ustawy odnoszące się do społecznie ważnej i delikatnej problematyki związanej z pochówkiem dziecka martwo urodzonego, bez względu na czas trwania ciąży. Zgodnie z nimi w takim przypadku nie sporządza się

aktu zgonu, lecz jedynie akt urodzenia ze stosowną adnotacją o martwym dziecku, w którym należy wpisać m.in. informację o jego płci. Sporządzony w ten sposób akt urodzenia stanowi dopiero podstawę do pochówku. Niemniej jednak w komentarzu zwraca się uwagę na liczne głosy dotyczące konieczności dalszych zmian ustawy ze względu na przestarzałe przepisy. Wśród istotnych zagadnień wymagających uregulowania autorka wymienia: brak legalnych definicji pojęć związanych bezpośrednio z pogrzebem, takich jak: trumna, kremacja, urna, krematorium, dom pogrzebowy. Ponadto brakuje regulacji odnoszących się do: balsamowania zwłok i ich konserwacji, zasad rozsypania prochów zmarłego czy związanych z formą pochówku oraz prawem osób, które pozostawały ze zmarłym w trwałym wspólnym pożyciu.

Należy nadmienić, że w ostatnim czasie pojawiły się istotne zmiany ustawy w związku z wejściem w życie z dniem 1 marca 2015 r. nowej ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego, których omawiana publikacja nie obejmuje ze względu na wcześniejszy termin jej wydania. Ponadto ustawodawca zakłada zmiany w przedmiotowej ustawie wchodzące w życie w 2018 r., a dotyczące karty zgonu, która ma się składać z trzech części przeznaczonych, odpowiednio, do zarejestrowania zgonu, dla administracji cmentarza i dla potrzeb statystyki publicznej. Ze względu na to, że prezentowana publikacja stanowi kompleksowe i przejrzyste omówienie problematyki, wydaje się, że powinno to stanowić przyczynek jej dostosowania do aktualnego procesu legislacyjnego w kolejnym wydaniu.

Biorąc pod uwagę tematykę prezentowanej książki, można przyjąć, że jest ona kierowana niemalże do każdego obywatela. Swoistą grupę adresatów stanowią osoby wykonujące zawód medyczny, kadra kierownicza i administracyjna podmiotów leczniczych, osoby obowiązane do stwierdzenia zgonu i wydawania karty zgonu, a także właściwe rady gmin oraz organy wykonawcze gmin (wójtowie, burmistrzowie, prezydenci miast), na których terenie położony jest cmentarz, ponadto pracownicy urzędów gmin i właściwe podmioty odpowiedzialne za zarządzanie cmentarzami wyznaniowymi. Co istotne, prezentowana publikacja pozwala spojrzeć czytelnikom na organizację i funkcjonowanie cmentarzy oraz problematykę chowania zmarłych, zgodnie z założeniami autorki, zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej.